

- **František Parolek (28. 7. 1882 Staré Hutě /Uherské Hradiště/ 7. 7. 1926 Praha)**

Nepříliš známý František Parolek vstoupil do uměleckých řad jako samouk. Věnoval se fotografii, kresbě, malbě a psal i básně. Jako nadšený fotograf vytvořil veliké množství dokumentárního materiálu z ruských bojišť a také jeho detailní a realistické kreslířské záznamy jsou důležitým dokumentem ze života československých legií.

Pocházel z moravského Slovácka, pracovní příležitosti ale hledal především ve vzdálenějších krajích, jako například v Haliči nebo na Ukrajině. Spolu se starším bratrem, akademickým malířem Klementem Parolkem, se zde živil výzdobou kostelů, klášterů, podíleli se i na dekoraci kyjevského divadla.

Začátek první světové války tak zastihl Františka Parolka v Rusku. Hned v srpnu 1914 se přihlásil do České družiny, skupiny dobrovolníků složené z tamních Čechů a Slováků. Podobně jako jiní výtvarníci v České družině působil i on v ruské armádě jako průzkumník a jeho úkolem bylo zakreslování pozic, panoramat a také vojenských map.

V roce 1917 se zasloužil o založení a vybavení fotografické laboratoře při Československé střelecké brigádě, která se stala součástí již existujícího Uměleckého oddělení a velmi usnadnila fotografickou práci pro armádu. Umělecké oddělení podléhalo přímo štábu Československé střelecké brigády a jeho členové se kromě dokumentárního fotografování věnovali také jiným zakázkám (tvořili návrhy soch a pomníků, portrétovali vojáky, ilustrovali legionářský tisk...). Na uměleckou činnost byl v legiích kladen velký důraz, neboť umění bylo důležitým způsobem, jak vyjádřit příslušnost k československým legiím a k myšlence československého národa. Přestože mnohá díla nedosahují výjimečných uměleckých kvalit, jsou důležitým dokumentem své doby.

František Parolek se účastnil bitvy u Zborova, kterou podrobně popisuje ve svém deníku a jejíž místa důkladně fotograficky zachytil se svojí skupinou. Po tarnopolském ústupu a bolševickém převratu v Rusku se dostal s ostatními legionáři na Sibiř. Zde se také věnoval umělecké činnosti, fotografii, malbě. V této souvislosti je

třeba znovu upozornit na to, jak bohaté byly kulturní aktivity československých legií na Rusi: na Sibiři vydávaly vlastní knihy a časopisy, pořádaly veřejné koncerty, ochotnická divadelní představení, sokolská cvičení, měly vlastní knihovny, výtvarná střediska, hudební tělesa. Podle vzpomínek syna Radegasta měl i kapitán Parolek v Irkutsku svůj výtvarný ateliér v jednom z československých „těplušek“ (zateplených vagonů).

Při jedné z kulturních akcí československých legií na Sibiři se František Parolek seznámil se svou budoucí ženou. Dagmar Salminšová pocházela z Rigy, odkud i s rodinou uprchla před německou okupací. Fratišek Parolek se s ní oženil v Irkutsku roku 1919. Do Československa přijeli manželé Parolkovi o rok později.

I po válce zůstal František Parolek věren armádě. Patřil k zakladatelům pražského Památníku odboje, kde zřídil a vedl fotoarchiv, a má hlavní zásluhu na prvotním zpracování a rozřídění fotografického materiálu z československých legií. Spolu s rodinou (s manželkou Dagmar měli tři děti: syny Radegasta, Mojmíra a dceru Dagmar) se usadil v legionářské kolonii v Podolí. Dlouho se však z klidného života netěšil: v roce 1926 zemřel na tuberkulózu. O tři roky později zesnula i jeho choť (při opožděné operaci slepého střeva). Tří sirotků se ujal Parolkův přítel z legií, štábní kapitán Otakar Vaněk, mj. spoluautor monumentální čtyřdílné kroniky československého revolučního hnutí na Rusi „Za svobodu“ a vydavatel díla z pozůstalosti Františka Parolka.

Použitá literatura:

Ilona Krbcová, Z deníku umělecké skupiny Františka Parolka, *Historie a vojenství* LX, 2, 2011, s. 120-123.

Platon Dějev, *Výtvarníci legionáři*, Praha 1937.

Pole tvůrčí a válečná (Výtvarné umění ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha), katalog k výstavě, Moravská galerie v Brně, 2008.

Radegast Parolek, *Mé krásné i kruté 20. století*, Academia, Praha 2013.

<http://abart-full.artarchiv.cz> – heslo František Parolek

KDE JSOU ULOŽENA DÍLA FRANTIŠKA PAROLKA?

Vojenský historický ústav Praha

Národní muzeum Praha (spravuje pozůstalost Fr. Parolka)

Depozitář zámku Buchlovice

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.

Mediální partner: Český rozhlas - Rádio Praha